Κυριακή ΙΒ' Ματθαίου: Για τον πλούσιο νεανίσκο που επιθυμούσε να κληρονομήσει την αιώνια ζωή (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 28 Αυγούστου, 2020

(Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, κεφ. 19, χωρία 16 έως 26)

«*Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;* (: Και ιδού Τον πλησίασε κάποιος και Του είπε: ‘’Διδάσκαλε αγαθέ, τι καλό να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;’’)»

Ορισμένοι κατηγορούν τον νέο αυτόν ως κάποιον ύπουλο και πονηρό και εκτιμούν ότι πλησίασε τον Ιησού με σκοπό να Τον πειράξει· εγώ όμως δε θα μπορούσα, βέβαια, να αρνηθώ ότι ήταν φιλάργυρος και δούλος των χρημάτων, επειδή και ο Χριστός τον έλεγξε ως άνθρωπο αυτού του είδους, ύπουλο όμως δε θα μπορούσα να τον χαρακτηρίσω με κανέναν τρόπο, και διότι δεν είναι ασφαλές το να επιχειρεί κανείς να καταλήγει σε τολμηρές κρίσεις για ζητήματα που αφορούν τον εσωτερικό κόσμο κάποιου ανθρώπου και πόσο μάλιστα όταν πρόκειται να τον κατηγορήσει για κάτι, καθώς επίσης και για τον πρόσθετο λόγο ότι ο ευαγγελιστής Μάρκος έχει αναιρέσει αυτήν την υποψία για τυχόν δόλιες προθέσεις του συγκεκριμένου νέου· πιο συγκεκριμένα, λέγει τα εξής για τον νεανίσκο αυτόν: «*Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν* (: και καθώς ο Ιησούς έβγαινε στον δρόμο, έτρεξε προς Αυτόν και αφού γονάτισε εμπρός Του, Τον ρωτούσε)» [Μαρκ. 10, 17] και ότι «*ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ…* (: ο Ιησούς τον κοίταξε με πολλή αγάπη και ενδιαφέρον και τον συμπάθησε και του είπε…)» [Μαρκ. 10, 21].

Οπωσδήποτε όμως **είναι μεγάλη και τυραννική η δύναμη των χρημάτων** και αυτό γίνεται φανερό και από το περιστατικό αυτό· διότι**και αν ακόμη είμαστε ως προς τα άλλα ενάρετοι, η φιλαργυρία καταστρέφει οποιαδήποτε αρετή διαθέτουμε**, καταστρέφει τα πάντα. Δικαιολογημένα λοιπόν και ο Παύλος είπε ότι **αυτό το πάθος είναι η ρίζα όλων των κακών** [Α΄ Τιμ. 6, 10: «*ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς* (: Γιατί ρίζα όλων των κακών είναι η φιλαργυρία· μερικοί μάλιστα, λόγω της φιλαργυρίας τους, κυριεύτηκαν από σφοδρή και ακόρεστη επιθυμία για το χρήμα και γι' αυτό αποπλανήθηκαν από την πίστη και έμπηξαν γύρω από τον εαυτό τους σαν καρφιά πολλούς πόνους και αγωνίες)»].

Για ποιο λόγο λοιπόν ο Χριστός έδωσε τέτοιου είδους απάντηση , λέγοντας: «*οὐδεὶς ἀγαθὸς* (: κανείς δεν είναι αγαθός)»; Επειδή ο νέος αυτός Τον πλησίασε με την ιδέα ότι ο Κύριος είναι ένας οποιοσδήποτε κοινός άνθρωπος ανάμεσα στους πολλούς και κάποιος από τους Ιουδαίους διδασκάλους· για τούτο λοιπόν και σαν να ήταν ένας απλός άνθρωπος ο Ιησούς, ο νέος αυτός συζητεί μαζί Του. Καθόσον ο παντογνώστης Κύριος και σε πολλές άλλες περιπτώσεις δίνει απάντηση στις σκέψεις εκείνων που Τον πλησιάζουν, όπως όταν λέγει: «*ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν* (: Εσείς οι Σαμαρείτες, που έχετε απορρίψει τα περισσότερα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, προσκυνείτε εκείνο, το οποίο πολύ λίγο γνωρίζετε. Εμείς οι Ιουδαίοι προσκυνούμε εκείνο που περισσότερο από σας και από τους άλλους λαούς γνωρίζουμε)»· και: «*Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής* (: ίσως μου πείτε: ‘’εμείς δεν πιστεύουμε σε αυτά που λες για τον εαυτό σου, διότι στηρίζονται στη δική σου εγωιστική μαρτυρία’’. Πράγματι. Εάν εγώ ο ίδιος από μόνος μου έδινα μαρτυρία για τον εαυτό μου, η μαρτυρία μου θα μπορούσε να μην είναι αξιόπιστη)» [Ιω. 5, 31].

Όταν λοιπόν λέγει: «*οὐδεὶς ἀγαθὸς* (: κανείς δεν είναι αγαθός)», δεν το λέγει αυτό με σκοπό να αποκλείσει τον εαυτό Του από το ότι είναι αγαθός, μη σκεφτείς κάτι τέτοιο σε καμία περίπτωση· διότι δεν είπε: «Για ποιον λόγο με ονομάζεις αγαθό; Δεν είμαι αγαθός» αλλά είπε ότι «*οὐδεὶς ἀγαθὸς* (: κανείς δεν είναι αγαθός)»· δηλαδή κανείς από τους ανθρώπους. Αλλά και αυτό ακόμη όταν το λέγει, **δεν το λέγει για να αποκλείσει τους ανθρώπους από την αγαθότητα, αλλά το λέγει εν συγκρίσει προς την αγαθότητα του Θεού** και για να ξεχωρίσει το μέγεθός της. Για τον λόγο αυτό και πρόσθεσε· «*εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός* (: παρά μόνο ένας, ο Θεός)». Και δεν είπε «παρά μόνον ο Πατήρ μου» για να μάθεις ότι δεν φανέρωσε τον εαυτό Του στον νεανίσκο.

Κατά τον ίδιο τρόπο και παραπάνω αποκαλούσε τους ανθρώπους ‘’πονηρούς’’, λέγοντας: «*εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν…* (: Εάν όμως εσείς, ενώ είστε πονηροί, ατελείς και διεφθαρμένοι από την αμαρτία, γνωρίζετε να δίδετε καλά και ωφέλιμα πράγματα στα παιδιά σας…)» [Ματθ. 7, 11]. Πραγματικά και στην περίπτωση εκείνη **τους ονόμασε «πονηρούς», όχι για να αποδώσει το γνώρισμα της πονηρίας σε όλη γενικά την ανθρώπινη φύση πονηρή** (διότι το «εσείς» δεν σημαίνει ‘’όλοι εσείς οι άνθρωποι’’), αλλά τους ονόμασε έτσι συγκρίνοντας την αγαθότητα των ανθρώπων προς την αγαθότητα του Θεού· για τούτο και πρόσθεσε· «…*πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;* (:…πόσο μάλλον ο ουράνιος και πανάγαθος Πατέρας σας θα δώσει αγαθά, καλά και ωφέλιμα δώρα, σε εκείνους που Του τα ζητούν;)» [Ματθ. 7, 11].

Αλλά θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος: **«Ποια κατεπείγουσα ανάγκη υπήρχε ή ποια χρησιμότητα επέβαλε στον Κύριο να δώσει αυτήν την απάντηση;»** .

Με τον τρόπο αυτόν ο Ιησούς εξυψώνει πνευματικά τον πλούσιο αυτό νέο σιγά-σιγά και τον διδάσκει να απαλλαγεί εξ ολοκλήρου από την κολακεία, αποσπώντας τον από τα επίγεια πράγματα και προσηλώνοντάς τον στον Θεό, και τον πείθει επίσης**να ζητεί τα ουράνια αγαθά και να γνωρίσει Αυτόν που πράγματι είναι αγαθός και ρίζα και πηγή όλων των αγαθών**, και **σε Αυτόν να αποδίδει τις τιμές**. Διότι και όταν λέγει: «*ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε* (: Αλλά εσείς μην επιδιώκετε να καλείστε ‘’διδάσκαλοι’’• διότι ένας είναι ο διδάσκαλός σας, ο Χριστός, και όλοι εσείς είστε αδέλφια και άρα ίσοι μεταξύ σας)» [Ματθ. 23, 8], το λέγει σε αντιδιαστολή προς τον εαυτό Του και για να γνωρίσουν οι άνθρωποι ποια είναι η πρώτη **αρχή όλων γενικώς των όντων**. Ούτε βέβαια ήταν μικρή η προθυμία που έδειξε ο νεανίσκος τότε, καθόσον κυριεύτηκε από τέτοια δυνατή επιθυμία για τα πνευματικά αγαθά, τη στιγμή που άλλοι μεν πείραζαν τον Κύριο, άλλοι Τον πλησίασαν μόνο για να θεραπεύσει τις ασθένειές τους ή τις ασθένειες των συγγενών τους ή των ξένων, αυτός όμως και **Τον πλησίασε με κάθε ειλικρίνεια και συζητούσε με πραγματικό ενδιαφέρον για την αιώνια ζωή**. Διότι η γη μεν, η ψυχή δηλαδή του νέου, ήταν εύφορη και πλούσια, όμως το πλήθος των ακανθών κατέπνιγε τον σπόρο.

Πρόσεχε λοιπόν πώς ήταν τη στιγμή εκείνη προετοιμασμένος για να υπακούει στις εντολές. Διότι λέγει: «*τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;* (: Τι να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;)». Τόσο **ήταν προετοιμασμένος και πρόθυμος προς εφαρμογή των όσων θα του έλεγε**. Εάν όμως Τον είχε πλησιάσει με σκοπό να Τον πειράξει, θα μας το έλεγε οπωσδήποτε ο ευαγγελιστής και αυτό, πράγμα που το κάνει και στις άλλες περιπτώσεις, όπως δηλαδή π.χ. στην περίπτωση του νομικού [βλ. Ματθ. 22, 35-40: «*Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, νομικός, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται* (: Οι δε Φαρισαίοι, όταν άκουσαν ότι αποστόμωσε τους Σαδδουκαίους σχετικά με το ζήτημα της ανάστασης των νεκρών, μαζεύτηκαν στο ίδιο μέρος, όπου ήταν ο Ιησούς, και ένας από αυτούς νομοδιδάσκαλος, Τον ρώτησε, με την πονηρή διάθεση να Τον φέρει σε δύσκολη θέση, λέγοντας:’’ “Διδάσκαλε, ποια είναι η μεγαλύτερη εντολή μέσα στον νόμο;” Και ο Ιησούς του απάντησε: “να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου με όλη την καρδιά σου και με όλη την ψυχή σου και με όλη την διάνοιά σου’’. Αυτή είναι η πρώτη και μεγάλη εντολή. Δεύτερη δε εντολή όμοια με αυτήν: ‘’να αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου’’. Επάνω στις δύο αυτές εντολές όλος ο νόμος και οι προφήτες στηρίζονται.(Και στην πονηρή εκείνη ερώτηση έδωσε τη θεία απάντησή Του)»].

Αλλά και αν ακόμη το αποσιώπησε ο ευαγγελιστής, ο Χριστός όμως δε θα ήταν δυνατόν να τον αφήσει απαρατήρητο για τις υστερόβουλες προθέσεις του, αλλά θα τον έλεγχε κατά τρόπο φανερό ή και θα έκανε κάποιον υπαινιγμό, ώστε να μη σχηματισθεί η εντύπωση ότι πλανήθηκε και διέφυγε την προσοχή του και ζημιωθεί έτσι περισσότερο. Εάν επίσης Τον είχε πλησιάσει με σκοπό να Τον πειράξει, ο νέος αυτός δε θα έφευγε λυπημένος για όσα άκουσε· διότι αυτό κανείς ποτέ από τους Φαρισαίους δεν το έπαθε, αλλά εξαγριώνονταν όταν τους αποστόμωνε. Όμως δεν συνέβη αυτό στον νέο, αλλά **έφυγε καταλυπημένος και κατηφής, πράγμα που αποτελεί όχι μικρή απόδειξη, ότι δεν Τον πλησίασε με πονηρή διάθεση** , αλλά με εξασθενημένη, και **επιθυμούσε μεν την αιώνια ζωή, αλλά όμως τον είχε κατακυριεύσει ένα φοβερότατο πάθος, αυτό της φιλαργυρίας.**

Όταν λοιπόν ο Χριστός του είπε: «*εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς* (: Εάν θέλεις να εισέλθεις στην αιώνια και μακάρια ζωή, να τηρήσεις σε όλη σου τη ζωή τις εντολές)», ο νέος ρωτάει: «*ποίας;* (: ποιες εντολές;)», όχι με σκοπό να Τον πειράξει, μη γένοιτο, αλλά επειδή νόμιζε ότι άλλες είναι εκείνες οι εντολές, εκτός από τις εντολές του μωσαϊκού Νόμου, που θα του χάριζαν την αιώνια ζωή, πράγμα που χαρακτηρίζει τον άνθρωπο που είναι κυριευμένος από κάποια σφοδρή επιθυμία. Έπειτα, επειδή ο Ιησούς του είπε να τηρεί τις εντολές του νόμου, απαντά: «*πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου* (: όλα αυτά τα έχω τηρήσει από την νεανική μου ηλικία)». Και δεν σταμάτησε μέχρι εδώ, αλλά και πάλι ρωτά: «*τί ἔτι ὑστερῶ;* (: σε τι ακόμη υστερώ;)», πράγμα που αποδείκνυε επίσης και αυτό τη **μεγάλη επιθυμία του**. Αλλά και δεν ήταν μικρό πράγμα το ότι νόμιζε ότι υστερεί σε κάτι, και το ότι θεωρούσε ανεπαρκείς τις εντολές του Νόμου για να επιτύχει αυτά που επιθυμούσε.

Τι κάνει λοιπόν ο Χριστός; Επειδή επρόκειτο στη συνέχεια να δώσει κάποια μεγάλη εντολή, προσθέτει τα έπαθλα και λέγει: «*εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι* (: **εάν θέλεις να είσαι τέλειος,** πήγαινε, πούλησε τα υπάρχοντά σου και μοίρασέ τα στους φτωχούς και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς· και τότε έλα και ακολούθησέ με)». Είδες πόσα βραβεία και πόσους στεφάνους ορίζει για αυτόν τον αγώνα; Εάν όμως πείραζε τον Κύριο, δε θα Του έδινε αυτήν την απάντηση. Τώρα όμως και του απαντά σχετικώς, και για να τον προσελκύσει, του φανερώνει ότι είναι πολύ μεγάλος ο μισθός, και αφήνει το παν στη διάθεση του νέου, επικαλύπτοντας με όλα όσα λέγει την εντύπωση ότι είναι βαριά η παραίνεση. Για το λόγο αυτόν και πριν καθορίσει το αγώνισμα και τον κόπο, του φανερώνει το βραβείο, λέγοντας: «εάν θέλεις να είσαι τέλειος», και τότε του λέγει: «πώλησε τα υπάρχοντά σου και μοίρασέ τα στους πτωχούς» και αμέσως πάλι αναφέρει **τα βραβεία: «και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς˙ και τότε έλα και ακολούθησέ με»** . Καθόσον το να ακολουθεί Αυτόν, ήταν πολύ μεγάλη ανταμοιβή.

«Και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς». **Επειδή δηλαδή ο λόγος ήταν για τα χρήματα και τον συμβούλευε να απαλλαχθεί από όλα, για να δείξει ότι δεν του αφαιρεί αυτά που έχει, αλλά ότι του προσθέτει και άλλα ακόμη σε αυτά που ήδη έχει, του έδωσε περισσότερα από αυτά που του είπε να προσφέρει· και όχι μόνο περισσότερα, αλλά και τόσο σπουδαιότερα, όσο υπερέχει ο ουρανός από τη γη και ακόμη περισσότερο** . ‘’Θησαυρό’’ δε ονόμασε τη μεγαλοδωρία και την αφθονία της ανταμοιβής, με σκοπό να δείξει τη μονιμότητα και την ασφάλειά της· προσπαθούσε δηλαδή όσο ήταν δυνατόν να οδηγήσει τον νέο στη γνώση, χρησιμοποιώντας ανθρώπινα παραδείγματα και να τον κάνει να καταλάβει στο μέτρο των ανθρώπινών του δυνατοτήτων.

Επομένως, **δεν αρκεί να περιφρονεί κανείς τα χρήματα, αλλά πρέπει να δώσει τροφή στους φτωχούς** και πριν από όλα, να ακολουθεί τον Χριστό, δηλαδή να πράττει όλα τα προστάγματά Του και να είναι έτοιμος ακόμη και για σφαγή χάριν Αυτού και για καθημερινό θάνατο. Διότι, «*εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ᾽ ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι* (: εάν κάποιος θέλει να με ακολουθήσει, να απαρνηθεί τον εαυτό του, να λάβει τον σταυρό του και ας με ακολουθεί)»[Λουκά 9, 23]. Ώστε η εντολή αυτή, το να θυσιάζει δηλαδή κανείς και την ίδια του τη ζωή του είναι πολύ πιο ανώτερη από το να περιφρονήσει τα χρήματα και δεν είναι μικρή η συμβολή της απαλλαγής από τα χρήματα στην εφαρμογή της εντολής αυτής.

«*Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπούμενος* (: Μόλις όμως ο νέος άκουσε αυτόν τον λόγο, έφυγε λυπημένος)». Και στη συνέχεια, για να δείξει ο ευαγγελιστής ότι δεν ήταν αυτό που έπαθε κάτι το αφύσικο, λέγει: «*ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά* (: διότι είχε πολλά κτήματα και η καρδιά του ήταν κολλημένη σε αυτά)». **Δεν είναι δηλαδή κυριευμένοι από το ίδιο πάθος της φιλαργυρίας αυτοί που έχουν λίγα και αυτοί που έχουν πάρα πολύ μεγάλη περιουσία· διότι τότε γίνεται πιο τυραννικός ο πόθος για τα χρήματα. Συμβαίνει δηλαδή αυτό που δε θα παύσω να το επαναλαμβάνω συνεχώς, ότι η προσθήκη των εκάστοτε αποκτωμένων χρημάτων ανάπτει κατά πολύ περισσότερο τη φλόγα και κάνει πιο φτωχούς αυτούς που τα αποκτούν, καθόσον εμβάλλει σε αυτούς μεγαλύτερη επιθυμία για αυτά και τους κάνει να αισθάνονται πολύ περισσότερο τη φτώχειά τους.** Και πρόσεχε λοιπόν και στην περίπτωση αυτή ποια δύναμη επέδειξε ότι έχει πάνω του το πάθος αυτό της φιλαργυρίας. Διότι εκείνον που ήλθε προς τον Κύριο με χαρά και προθυμία, επειδή ο Χριστός τον προέτρεψε να απαρνηθεί τα χρήματα, τόσο πολύ τον εξουθένωσε και κατέβαλε τις δυνάμεις του, ώστε **δεν τον άφησε ούτε καν να απαντήσει σε όσα του είπε**, αλλά έφυγε σιωπηλός, σκυθρωπός και καταλυπημένος.

Τι λέγει λοιπόν ο Χριστός; «*ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς*

τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (: Αληθινά σας λέγω ότι δύσκολα θα εισέλθει πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών)», **κατηγορώντας όχι τα ίδια τα χρήματα, αλλά αυτούς που είναι δούλοι σε αυτά**. **Εάν όμως θα εισέλθει δύσκολα ο πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών, πολύ πιο δύσκολα θα εισέλθει ο πλεονέκτης**. Διότι **εάν αποτελεί εμπόδιο για την Βασιλεία των Ουρανών το να μη δίδει κανείς από τα υπάρχοντά του σε όσους έχουν ανάγκη, συλλογίσου πόσο πυρ επισωρρεύει και το να αρπάζει κιόλας και τα αγαθά των άλλων**. Αλλά με ποιο σκοπό έλεγε στους μαθητές Του ο Κύριος ότι δύσκολα θα εισέλθει ο πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών, εφόσον οι ίδιοι οι μαθητές ήσαν πτωχοί και δεν είχαν τίποτε στην κατοχή τους; Με σκοπό να τους διδάξει **να μην αισχύνονται για την πενία τους** και απολογούμενος, κατά κάποιο τρόπο, προς αυτούς για το ότι δεν τους επέτρεψε να έχουν τίποτε.

Αφού λοιπόν τους είπε ότι είναι δύσκολο, στη συνέχεια τονίζει ότι είναι και αδύνατο, και όχι απλώς αδύνατο, αλλά αδύνατο σε υπερβολικό βαθμό, πράγμα που το φανέρωσε με το παράδειγμα της καμήλας και της βελόνας. Διότι λέγει: «*πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν* (: ευκολότερο είναι να περάσει μία κάμηλος από την τρύπα που ανοίγει η βελόνα, παρά να εισέλθει ένας πλούσιος στη βασιλεία του Θεού)». Αποδεικνύεται λοιπόν εξ αυτού ότι **δε θα είναι μικρή και ασήμαντη η αμοιβή εκείνων που ενώ είναι πλούσιοι, μπορούν να ζουν με ευσέβεια** . Για τον λόγο αυτό και είπε ότι αυτό είναι έργο του Θεού, για να δείξει δηλαδή ότι χρειάζεται άφθονη χάρη από μέρους του Θεού εκείνος ο πλούσιος που πρόκειται να επιτύχει τη σωτηρία. Επειδή λοιπόν ταράχθηκαν οι μαθητές Του, είπε: «*παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι* (: **Η σωτηρία είναι για τους ανθρώπους έργο αδύνατο, αλλά στον Θεό όλα είναι δυνατά** , άρα και η σωτηρία των πλουσίων, όπως και όλων εκείνων οι οποίοι κατά κάποιον τρόπο ανακατεύονται με χρήματα και κτήματα. Αρκεί **να έχουν την καλή διάθεση της αυταπαρνήσεως και θυσίας**’’)».

Και για ποια αιτία ταράσσονται οι μαθητές, ενώ ήσαν πτωχοί και μάλιστα πολύ πτωχοί; **Για ποιο λόγο θορυβούνται; Επειδή λυπούνταν και ενδιαφέρονταν για τη σωτηρία των άλλων ανθρώπων** και μεγάλη στοργή είχαν για όλους και αισθάνονταν πλέον σαν διδάσκαλοι των άλλων. Έτσι, λοιπόν, έτρεμαν και φοβούνταν για την οικουμένη ολόκληρη, εξαιτίας της αποφάσεως αυτής, ώστε χρειάζονταν μεγάλη παρηγορία. Γι' αυτό ο Κύριος τούς κοίταξε πρώτα και τους είπε: «Εκείνα που είναι αδύνατα να γίνουν από τους ανθρώπους, αυτά είναι δυνατά να γίνουν από τον Θεό». Αφού λοιπόν με το ήμερο και πράο βλέμμα Του παρηγόρησε τη γεμάτη από ταραχή σκέψη τους και διέλυσε την αγωνία τους (διότι αυτό το έκανε φανερό ο ευαγγελιστής, όταν είπε: «*ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς* (: Ο Ιησούς λοιπόν τους κοίταξε κατάματα και είπε)», στη συνέχεια τους καθησυχάζει και με τα λόγια Του, αφού τους παρουσίασε τη δύναμη του Θεού και έτσι τους γέμισε με

θάρρος.

Αλλά εάν επιθυμείς να μάθεις και τον τρόπο και πώς θα μπορούσε το αδύνατο να γίνει δυνατό, άκου. Διότι **δεν είπε φυσικά αυτά τα παραπάνω λόγια για να απελπιστούμε και να παραιτηθούμε με τη σκέψη ότι είναι αδύνατα, αλλά το είπε με σκοπό, ώστε, αφού κατανοήσουμε το μέγεθος του κατορθώματος, να σπεύσουμε με ευκολία να αναλάβουμε τον αγώνα και επικαλούμενοι και τη βοήθεια του Θεού στους καλούς αυτούς αγώνες και τους άθλους μας, να επιτύχουμε να αποκτήσουμε την αιώνια ζωή.**

Πώς λοιπόν θα μπορούσε αυτό να επιτευχθεί; Αν απαρνηθείς τα υπάρχοντά σου,**αν μοιράσεις τα χρήματά σου**, αν απαλλαγείς από την πονηρή επιθυμία σου. Το ότι λοιπόν αυτό δεν είναι έργο μόνο του Θεού, αλλά το είπε αυτό με σκοπό να δείξει το μέγεθος του κατορθώματος, άκουσε τα όσα λέγει στη συνέχεια. Διότι όταν ο Πέτρος είπε: «*ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι* (:"ιδού εμείς αφήσαμε όλα και σε ακολουθήσαμε)» και ρώτησε «*τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;* (: Ποια τάχα θα είναι η αμοιβή μας;")» [Ματθ. 19, 27], ορίζοντας τον μισθό για εκείνους ο Κύριος, πρόσθεσε: «*καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει* (: Και κάθε ένας, ο οποίος για χάρη μου άφησε σπίτια ή αδελφούς ή αδελφές ή πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα ή χωράφια, θα λάβει εδώ στη γη εκατό φορές περισσότερα και, το σπουδαιότερο, θα κληρονομήσει την αιώνια ζωή)» [Ματθ. 19, 29]. Έτσι το αδύνατο γίνεται δυνατό. Αλλά θα μπορούσε να πει κάποιος: «Πώς αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί; Πώς είναι δυνατόν αυτός που κατακυριεύτηκε μία φορά από την επιθυμία αυτού του είδους να απαρνηθεί τα χρήματά του;». Αν αρχίσει να μοιράζει τα υπάρχοντά του και **να περικόπτει τα περιττά πράγματα**· διότι έτσι θα προχωρήσει και πιο πέρα και θα προχωρήσει στο εξής ευκολότερα.

Μη ζητήσεις λοιπόν να ανέβεις αμέσως, εάν σου φαίνεται δύσκολο το ανέβασμα με την πρώτη, αλλά ανέβαινε ήρεμα και σιγά σιγά την κλίμακα αυτήν που σε οδηγεί στον ουρανό. Διότι, όπως ακριβώς αυτοί που υποφέρουν από πυρετό, έχοντας μέσα τους ευκολοερέθιστη και πλεονάζουσα χολή, όταν προσθέσουν τροφές και ποτά, όχι μόνο δε σβήνουν τη δίψα τους, αλλά και ανάπτουν τη φλόγα, έτσι και οι φιλοχρήματοι, όταν προσθέτουν τα χρήματα στην πονηρή αυτή επιθυμία, που είναι πολύ πιο ευκολοερέθιστη από εκείνη τη χολή, την ανάπτουν ακόμη περισσότερο. **Τίποτε λοιπόν δεν καθησυχάζει αυτήν τη φιλοχρηματία τόσο, όσο η απομάκρυνση καταρχήν της επιθυμίας του κέρδους**, όπως ακριβώς βέβαια και την ευκολοερέθιστη χολή το λίγο φαγητό και η αποβολή. «Αλλά», θα πει κάποιος, «πώς θα γίνει αυτό;» Εάν κατανοήσεις ότι**όσο μεν αυξάνονται τα πλούτη σου, ποτέ δε θα σταματήσει η δίψα σου γι' αυτά και να βαστάζεσαι από την επιθυμία του περισσότερου, όταν όμως απαλλαγείς από τα**

υπάρχοντά σου, θα μπορέσεις και την ασθένεια αυτήν να την καθησυχάσεις.

Μην περιβάλλεσαι λοιπόν από περισσότερα, για να μην επιδιώκεις ακατόρθωτα πράγματα και υποφέρεις αθεράπευτα και να γίνεσαι έτσι, υπό την επίδραση αυτής τη λύσσας, ελεεινότερος από όλους. Διότι πες μου: ποιος θα μπορούσαμε να πούμε βασανίζεται και υποφέρει, αυτός που επιθυμεί πολυτελή φαγητά και ποτά και δεν μπορεί να τα απολαύσει όπως θέλει, ή αυτός που δεν είναι κυριευμένος από μια τέτοια επιθυμία; Είναι ολοφάνερο ότι βασανίζεται αυτός που έχει μεν αυτήν την επιθυμία, αλλά δεν μπορεί να απολαύσει αυτά που επιθυμεί. Τόσο δηλαδή οδυνηρό είναι αυτό, το να μην μπορεί δηλαδή να απολαύσει κανείς αυτό που επιθυμεί και το να διψά αλλά να μην μπορεί να πιει κάτι για να ξεδιψάσει, ώστε, θέλοντας ο Χριστός να μας παρουσιάσει με παράδειγμα την γέεννα που περιμένει τους αμετανόητους, με αυτόν τον τρόπο επέλεξε να την περιγράψει και να παρουσιάσει τον πλούσιο έτσι να κατακαίεται [βλ. παραβολή του πλουσίου και του φτωχού Λαζάρου: Λουκά 16,19-31]· τιμωρούνταν δηλαδή εκείνος ο άσπλαχνος πλούσιος με το ότι επιθυμούσε μία σταγόνα ύδατος και δεν μπορούσε να την απολαύσει.

Εκείνος λοιπόν που περιφρονεί τα χρήματα κατάπαυσε την επιθυμία αυτήν, ενώ αυτός που επιθυμεί να πλουτίζει και να αποκτήσει περισσότερα, την άναψε περισσότερο την επιθυμία του και ουδέποτε αρκείται σε αυτά που έχει· αλλά και αν ακόμη αποκτήσει άπειρα τάλαντα, επιθυμεί άλλα τόσα· και αν τα αποκτήσει και αυτά, επιθυμεί και πλάι τους άλλα διπλάσια από αυτά, και προχωρώντας, εύχεται και τα όρη και η γη και η θάλασσα κι όλα γενικώς να γίνουν προς χάριν του χρυσός, κατεχόμενος από μία **νέα μορφή φοβερής μανίας**, που δεν μπορεί έτσι να σβήσει ποτέ. Και για να μάθεις ότι **το κακό αυτό δε σταματά με την προσθήκη, αλλά με την αφαίρεση** , πρόσεξε το εξής: Εάν κάποτε σου γεννιόταν η παράλογη επιθυμία να πετάξεις και να μεταβείς κάπου μέσω του αέρος, πώς θα μπορούσες να σβήσεις αυτήν την παράλογη επιθυμία σου; Με το να κάνεις φτερά και να κατασκευάσεις άλλα όργανα, ή με το να πείσεις τον λογισμό σου ότι επιθυμεί ακατόρθωτα πράγματα κι ότι δεν πρέπει να επιχειρεί κανένα από αυτά; Ολοφάνερο είναι ότι θα έσβηνες την άτοπη αυτή επιθυμία σου με το να πείσεις τον λογισμό σου ότι η υλοποίησή της είναι ανέφικτη.

«Αλλά», θα έλεγε κάποιος, «εκείνο είναι αδύνατο». Όμως και **αυτό είναι πιο ακατόρθωτο, το να βρεις δηλαδή τέρμα για την επιθυμία σου** . Καθόσον είναι ευκολότερο, αν και είμαστε άνθρωποι, να πετάξουμε, παρά με την προσθήκη του επιπλέον να σταματήσουμε την σφοδρή αυτήν επιθυμία. Διότι όταν είναι κατορθωτά αυτά που επιθυμούμε, είναι δυνατόν να παρηγορηθεί κανείς και με την απόλαυση, όταν όμως είναι ακατόρθωτα, μία πρέπει να είναι τότε η φροντίδα μας, πώς να απομακρυνθούμε από αυτήν την επιθυμία μας· διότι δεν είναι δυνατόν κατά άλλον τρόπο να ξανακερδίσουμε την ψυχή μας. Ώστε λοιπόν για να μην στενοχωριόμαστε

για περιττά πράγματα, αλλά, **αφού αποβάλουμε τη σφοδρή επιθυμία για τα χρήματα, που συνεχώς μας λυπεί και ουδέποτε ανέχεται να σταματήσει, ας στραφούμε προς άλλη, που μας κάνει μακαρίους και είναι πολύ εύκολη, και ας επιθυμήσουμε τους θησαυρούς των ουρανών**. Διότι προς την κατεύθυνση αυτήν δεν υπάρχει ούτε τόσο μεγάλος κόπος, αλλά και το κέρδος είναι απερίγραπτο, και δεν είναι δυνατόν να αποτύχει εκείνος που κατά κάποιον τρόπο επαγρυπνεί, φροντίζει τα μελλοντικά και περιφρονεί τα παρόντα· ενώ αντιθέτως αυτός που είναι δούλος των υλικών πραγμάτων και έχει δώσει εξ ολοκλήρου τον εαυτό του σε αυτά άπαξ δια παντός, οπωσδήποτε αυτός θα αναγκαστεί κάποτε να τα αποχωριστεί.

Αναλογιζόμενος λοιπόν όλα αυτά, βγάλε από μέσα σου την πονηρή επιθυμία των χρημάτων. Βέβαια ούτε και αυτό μπορείς να μου πεις, ότι σου παρέχει μεν αυτή η επιθυμία τα παρόντα· αλλά όμως σου στερεί τα μέλλοντα· και αν ακόμη βέβαια συνέβαινε αυτό, θα ήταν χειρότερη κόλαση και τιμωρία. Τώρα όμως ούτε αυτό είναι δυνατό. Διότι μαζί με την γέεννα και πριν από την γέεννα εκείνη, και στην εδώ ζωή σου γίνεται πρόξενος χειρότερης κολάσεως. Καθόσον η επιθυμία αυτή πολλές οικίες κατέστρεψε και φοβερούς πολέμους υποκίνησε και οδήγησε κατ’ ανάγκην τη ζωή σε βίαιο θάνατο· και επίσης, **πριν από τους κινδύνους αυτούς, καταστρέφει την ευγένεια της ψυχής και κατέστησε πολλές φορές αυτόν που διακατέχεται από αυτήν, δειλό, άνανδρο, θρασύ, ψεύτη, συκοφάντη, άρπαγα, πλεονέκτη και οτιδήποτε άλλο χειρότερο.**

Αλλά μήπως καταγοητεύεσαι, όταν βλέπεις τη λάμψη των χρημάτων και το πλήθος των υπηρετών και το κάλλος των οικοδομημάτων και τις τιμές όταν διέρχεσαι από την αγορά; Ποια λοιπόν θεραπεία θα μπορέσει να βρεθεί για το πονηρό αυτό τραύμα; Αν σκεφτείς, **πώς καταντούν όλα αυτά την ψυχή σου**· ότι την καθιστούν σκοτεινή, έρημη, αισχρή και άσχημη· αν αναλογιστείς με τη βοήθεια πόσων κακών αποκτήθηκαν αυτά, με πόσους κόπους φυλάσσονται μέχρι τέλους, αλλά και όταν ακόμη αποφύγει κανείς όλων τις αρπαγές, αφού έλθει ο θάνατος, πολλές φορές οδηγεί αυτά στα χέρια των εχθρών σου, ενώ εσένα σε παίρνει γυμνό από όλα και φεύγει, χωρίς να σύρεις από πίσω σου τίποτε από όλα αυτά, παρά μόνο τα τραύματα και τις πληγές, τα οποία πήρε από όλα αυτά η ψυχή και φεύγει.

Όταν λοιπόν δεις κάποιον να λάμπει εξωτερικά από τα ενδύματά του και τη μεγάλη ακολουθία του, ανάλυσε λεπτομερώς τη συνείδησή του, και θα βρεις μέσα της πολλή πονηρία και θα δεις να υπάρχει μέσα της πολλή σκόνη. Αναλογίσου τον Παύλο, τον Πέτρο, σκέψου τον Ιωάννη, τον Ηλία· ή, καλύτερα, σκέψου τον Υιό του Θεού που δεν είχε πού να κλίνει την κεφαλή Του. **Γίνε μιμητής Εκείνου και των δούλων Εκείνου** και να φέρεις στη φαντασία σου τον απερίγραπτο πλούτο αυτών. Εάν όμως για μια στιγμή ρίξεις το βλέμμα σου προς τα χρήματα και σκοτιστεί και πάλι το μυαλό σου, όπως ακριβώς στην περίπτωση κάποιου ναυαγίου τη στιγμή που έρχεται η

καταιγίδα, άκουσε την απόφαση του Χριστού που λέγει ότι **είναι αδύνατο ο πλούσιος να εισέλθει στη βασιλεία των ουρανών**. Και απέναντι από την απόφαση αυτήν θέσε τα όρη, τη γη και τη θάλασσα και κάνε τα όλα αυτά, εάν θέλεις, με τη σκέψη σου χρυσό· θα διαπιστώσεις λοιπόν τότε ότι τίποτε δεν μπορεί να εξισωθεί με τη ζημία που προέρχεται από αυτά.

Και εσύ μεν σκέπτεσαι τόσα και τόσα στρέμματα γης, και τις δέκα ή είκοσι οικίες ή και περισσότερες και τα τόσο πολλά δημόσια λουτρά, και τους χίλιους δούλους ή τις δύο χιλιάδες αυτών και τα αργυροστόλιστα και χρυσοστόλιστα οχήματα, εγώ όμως σου λέγω εκείνο: Εάν ο καθένας από εσάς τους πλουσίους, εγκατέλειπε αυτήν την φτώχεια (διότι αυτά είναι φτώχεια εν συγκρίσει με εκείνα που πρόκειται να σας πω), και αποκτούσε ολόκληρο τον κόσμο και ο καθένας από αυτούς είχε τόσους πολλούς ανθρώπους, όσοι τώρα κατοικούν σε όλα τα μέρη της γης και της θαλάσσης, και είχε ο καθένας όλη την οικουμένη, και τη γη και τη θάλασσα και παντού είχε οικοδομήματα και πόλεις και έθνη, και από παντού έρρεε προς χάριν του αντί ύδατος, αντί πηγών, χρυσός, δε θα μπορούσα να πω ότι αυτοί που έχουν αυτά τα τόσα πλούτη ότι αξίζουν τρεις οβολούς, εάν επρόκειτο να αποκλειστούν από τη βασιλεία των ουρανών. Διότι εάν τώρα, επιθυμώντας να αποκτήσουν χρήματα, βασανίζονται όταν δεν επιτύχουν στην προσπάθειά τους αυτήν, εάν επρόκειτο να λάβουν γνώση των απορρήτων εκείνων αγαθών, τι θα αρκούσε τότε για να τους παρηγορήσει; Δεν υπάρχει τίποτε.

Μην μου προβάλλεις λοιπόν την αφθονία των χρημάτων, αλλά **να σκέπτεσαι πόσο μεγάλη είναι η ζημία που υφίστανται οι εραστές αυτής**, οι οποίοι αντί τούτων **χάνουν τη Βασιλεία των ουρανών**, και παθαίνουν το ίδιο πράγμα που παθαίνει κάποιος, εάν συνέβαινε να εκπέσει από την τιμητική του θέση στα ανάκτορα, και να θεωρεί πολύ σπουδαίο πράγμα τη μία σωρό κοπριάς που έχει. Καθόσον ως προς τίποτε δε διαφέρει η συγκέντρωση των χρημάτων από εκείνη, μάλλον δε είναι και καλύτερη. Διότι η μεν κοπριά είναι χρήσιμη και για τη γεωργία και για τη θέρμανση του λουτρού και για άλλα παρόμοια, ο κρυμμένος όμως μέσα στη γη χρυσός δεν είναι χρήσιμος για κανένα από αυτά. Και μακάρι να ήταν μόνο άχρηστος· όμως τώρα ανάπτει και πολλές καμίνους σε εκείνον που τον έχει, εάν συμβεί να μην τον χρησιμοποιεί όπως πρέπει· διότι τα περισσότερα κακά προέρχονται από αυτόν. Για τον λόγο αυτόν οι ειδωλολάτρες αποκαλούσαν την **φιλαργυρία** «ακρόπολη των κακών», ο δε μακάριος Παύλος τη χαρακτήρισε κατά τρόπο καλύτερο και παραστατικότερο, αφού την ονόμασε **ρίζα όλων των κακών** [πρβλ. Α΄Τιμ.6,10: «*ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς* (: Πέφτουν σε πειρασμό και καταστρεπτική παγίδα, διότι ρίζα όλων των κακών είναι η φιλαργυρία. Μερικοί μάλιστα λόγω της φιλαργυρίας τους κυριεύτηκαν από σφοδρή και ακόρεστη επιθυμία για το χρήμα και γι' αυτό αποπλανήθηκαν από την πίστη και έμπηξαν γύρω από τον εαυτό τους σαν καρφιά πολλούς πόνους και

αγωνίες)»].

Έχοντας λοιπόν υπόψη όλα αυτά, ας μάθουμε να είμαστε μιμητές εκείνων που είναι άξιοι μιμήσεως. **Όχι τις λαμπρές οικοδομές, ούτε τους πλούσιους αγρούς, αλλά να ζηλεύουμε τους άνδρες εκείνους που έχουν πολλή παρρησία ενώπιον του Θεού, εκείνους που είναι πλούσιοι στον ουρανό, τους κυρίους των θησαυρών εκείνων, τους πραγματικά πλουσίους, τους πτωχούς χάριν του ονόματος του Χριστού, ώστε και των αιωνίων αγαθών να επιτύχουμε με τη χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού** , μετά του οποίου στον Πατέρα μαζί με το άγιο Πνεύμα ανήκει δόξα, δύναμις και τιμή, τώρα και πάντοτε και στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

ΠΗΓΕΣ:

• https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-matthaeum.pdf

• Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1990, τόμος 11Α, Υπόμνημα στον Ευαγγελιστή Ματθαίο, ομιλία ΞΓ΄, σελίδες 208-233.

• Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Άπαντα των αγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου έργα, τόμος 67, σελ. 196-207 (ή: 94 -100 του PDF) .
[https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLaE1Ebm03Wk83Mk0/view]

• http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

• Π. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.

• Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)